

Handläggare: Linda Wikman
Tfn: 08 508 03 254

Till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

LOKALT BROTTSS- OCH DROGFÖREBYGGANDE HANDLINGSPROGRAM I SPÅNGA - TENSTA

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner revideringen av handlingsprogrammet för det lokala brotts- och drogförebyggande arbetet i stadsdelen.

Jack Kindberg
Stadsdelsdirektör

Gabriel Marawgeh
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Kansliet.

Bakgrund

Stadens alkohol- och drogpolitiska strategi antogs av kommunfullmäktige 1995, och reviderades 2002 till det s.k. STAN-programmet¹. Lokala handlingsprogrammet i Spånga-Tensta har reviderats i omgångar i och med förändringar i nationella alkoholpolitiken, tillgängligheten på narkotika, aktuell lagstiftning och tillkomna nya kunskaper/arbetsätt inom det förebyggande, samt vård- och behandlingsområdet.

Barn och unga som tidigt brukar droger löper högre risk att fastna i missbruk och också att bli kriminella. Alkohol är vanligt förekommande i samband med brottslighet, i synnerhet våldsbrott². Ett aktuellt och levande förebyggande lokalt handlingsprogram är därför viktigt.

Det lokala brotts- och drogförebyggande handlingsprogrammet kommer att revideras vid behov.

¹ Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program

² *Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program* (Ds 1996:59), s.8 och 26.

Syfte

Syftet med att revidera handlingsprogrammet i Spånga-Tensta är att få ett brett program med klara, uppföljningsbara mål för det lokala förebyggande brotts- och drogarbetet. Alla aktörer måste se att de är en del i ett större sammanhang och tydligt kunna ta sitt ansvar. Vidare är syftet att utifrån de nationella och stadens mål ha ett handlingsprogram som tillgodoser och tydliggör lokala behov och förutsättningar i det förebyggande arbetet.

Definition av droger

Med droger avses i detta handlingsprogram alkohol, narkotika, tobak, kemiska lösningsmedel, anabola steroider och medicinska preparat som olagligt används i berusnings- eller prestationshöjande syfte.

Förvaltningens synpunkter

Ett långsiktigt och kontinuerligt förebyggande arbete är viktigt, såväl medicinskt, socialt som ekonomiskt. Framförallt för barn och unga. Genom att samordna och skapa dialog mellan människor och lokala verksamheter öppnar man möjligheter för det förebyggande arbetet att lyckas. Ett aktuellt och levande förebyggande handlingsprogram är en god hjälp och stöd i detta arbete.

BILAGOR

Bilaga 1

Lokalt brotts- och drogförebyggande handlingsprogram i Spånga-Tensta

5

Bilaga 2
Referenser

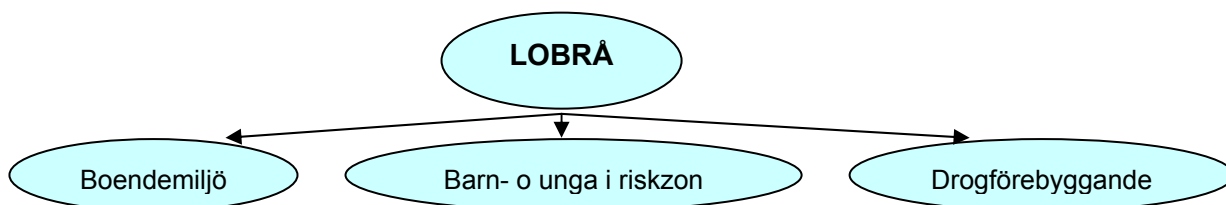
8

BILAGA 1

**LOKALT BROTTSS- OCH DROGFÖREBYGGANDE
HANDLINGSPROGRAM I SPÅNGA-TENSTA**

Det lokala handlingsprogrammet avser vara långsiktigt och ska ligga till grund för kontinuerliga insatser. Därför är det viktigt att programmet är väl förankrat, uppdaterat och känt för de som bor och arbetar i stadsdelen. Var och en som deltar i stadsdelens förebyggande arbete ska förstå hur de bidrar till detta samt kunna beskriva hur de går till väga i sin verksamhet. Även information kring *vad* och *var* jag som individ kan få hjälp och stöd måste vara lätt att få tag i och förstå.

Det lokala brottsförebyggande rådet (LoBRÅ) i Spånga-Tensta arbetar förebyggande utifrån tre huvudområden. I grupperna ingår representanter från bl. a olika boendeformer, polis, föreningslivet m fl. Samordningen av arbetsgrupperna och dokumentation sköts av LoBRÅ samordnaren.

I gruppen ”Boendemiljö” ingår även offentlig miljö och trafikfrågor. Den ”Drogförebyggande” gruppen riktas framförallt till vuxna.

Nedan följer inriktningarna för det lokala handlingsprogrammet.

**Stadsdelen Spånga-Tensta ska vara fri från
drogmissbruk och kriminalitet.*****Det lokala programmets mål***

Lokala insatser är av stor vikt då flertalet brott som begås mot privatpersoner begås i närmiljön och av lokalt förankrade gärningsmän³. Upplevd otrygghet eller risk för att utsättas brott måste tas på stort allvar. De åtaganden som redovisas nedan syftar till både brotts- och drogpreventiva åtgärder då det finns ett starkt samband mellan brottslighet och droger. Det lokala handlingsprogrammets mål bygger på av staden ställda inriktningsmål för det drogförebyggande arbetet⁴:

- Verka för en brotts- och drogfri uppväxt för barn och unga
- Verka för ett Spånga-Tensta fritt från narkotika och kriminalitet
- Minska alkoholmissbruket och kriminaliteten i stadsdelen
- Erbjuder alla missbrukare vård

³ *Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program* (Ds 1996:59), s.29.

⁴ Det som avses är STAN-programmet.

Arbetet för att uppfylla de lokala och de övergripande målen går via följande åtaganden;

1. Nyrekrytering till missbruk/kriminalitet ska minska samt debutåldern skjutas upp
2. Minska andelen barn och unga som brukar droger och/eller begår brott
3. Minska berusningsdrickandet bland både unga och vuxna
4. Fler ska förmås att upphöra med sitt missbruk/kriminalitet samt att de medicinska och sociala skadeverkningarna ska minska

Arbetet med de lokala åtagandena utgår från tre förebyggande strategier; *befolkningsstrategin* (hela befolkningen), *riskbeteendestrategin* (speciellt utsatta grupper) och *vård- och behandlingsstrategin* (tungt belastade).

Det lokala programmets preventiva strategier

Befolkningsstrategin

Strategin riktar sig till hela befolkningen och består av förändringar av attityder och förebyggande/hälsofrämjande insatser. Genom situationell prevention *minskas antalet tillfällen* för att begå brott/hantera droger samt ökar riskerna för upptäckt, lönsamheten minskar. Samarbete med bostadsbolag, lokala föreningslivet, villaägareföreningar och grannsamverkansprojekt är viktigt. Social preventionen handlar om att *minska benägenheten* (motivationen) till att begå brott/bruka droger, genom att t ex stärka de sociala banden och öka känslan av samhörighet.⁵

Riskbeteendestrategin

Insatserna riktas mot dem som bedöms vara i riskzon för att försöka stoppa ett begynnande eller spridande av missbruk/kriminalitet. Insatserna kan vara av situationell- och/eller social prevention. Solrosens⁶ verksamhet liksom dialog mellan polis, socialtjänsten (familjecentralen), skola, föräldrar, medling samt Ung och trygg på Järva ryms inom denna strategi. Tidiga, kraftfulla reaktioner från samhällets och snabba vårdinsatser på *kan* stoppa utvecklingen. Det kan dock vara svårt att bedöma *när* en åtgärd ska sättas in.

Vård- och behandlingsstrategin

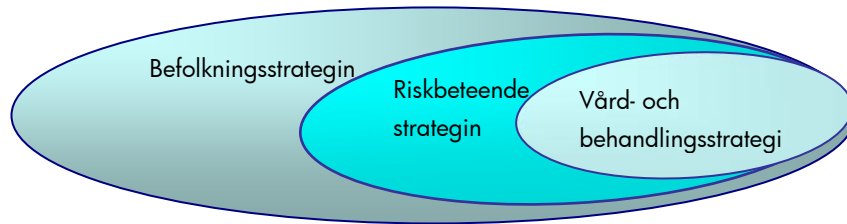
Insatserna riktas till dem som redan kommit in i ett tungt missbruk eller kriminalitet och som är i behov av kvalificerad vård och/eller behandling. Detta är även förebyggande eftersom missbrukare är dåliga förebilder. Solrosens verksamhet kan räknas in i denna kategori då de utsatta barnen behöver t ex samtalsterapi och annan stödverksamhet.

Det förebyggande arbete som t ex förskola, skola och LoBRÅ arbetar med rör främst de två yttre ellipserna. Befolkningsstrategin riktar sig till hela befolkningen medan riskbeteendestrategin till en mindre men mer utsatt grupp. Den minsta ellipsen avser den mest utsatta gruppen. Sjukvården, socialtjänsten (t ex ALL-

⁵ *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser* (2001:15), s.13.

⁶ Solrosen riktar sin verksamhet till barn/ungdom 7-18 år med föräldrar som har missbruksproblem. Gruppen träffas en gång i veckan i en villa i Spånga och får stöd från vuxna som lyssnar och stöttar.

teamet) och kriminalvården står för insatserna i denna grupp liksom Solrosens arbete med barn och unga.

Risk och skyddsfaktorer

Prevention är att begränsa och förebygga problem genom att identifiera vad som är upphov till eller kan begränsa problemen, s.k. *risk-* och *skyddsfaktorer*⁷. Riskfaktorer är t ex missbruk, våld i familjen, skolproblem och svaga band till familj, skola och samhälle. Exempel på skyddsfaktorer är samhörighet och delaktighet i familj, skola och samhälle och tydliga normer. Risken för problembeteenden ökar med vissa riskfaktorer och olika skyddsfaktorer minskar detsamma. Det är dock sällan så att det är *en* riskfaktor som är orsaken till problemen utan flera riskfaktorer som *samspekar* och förstärker varandra. Därför är det viktigt att *minska andelen riskfaktorer* och *öka andelen skyddsfaktorer*.

Stärk skyddsfaktorerna

Skyddsfaktorer finns av främst två slag, samhörighets- och solidaritetsskapande eller strukturskapande. Skillnaden ligger i förhållningssättet. Om de inblandades relationer bygger på förtroende och en känsla av sammanhang för det som man gemensamt vill åstadkomma uppstår en ömsesidig förståelse. Aktiviteter som istället planeras och genomförs *för* någon annan ger ofta sämre resultat och bidrar till att skapa en ”vi” och ”dom” känsla.

För alla verksamma och boende i stadsdelen måste det också finnas klar och lättillgänglig information för de situationer då man kan behöva hjälp och stöd. *Vad* kan jag få hjälp med och *var* vänder jag mig? Viktiga frågor som kräver riktiga svar.

Stadsdelen Spånga-Tensta åtaganden⁸

1. Nyrekrytering till missbruk/kriminalitet ska minska samt debutåldern skjutas upp

Arbetsätt

Kontinuerligt, åldersanpassat förebyggande arbete i skolan för att förmå barn och unga att orka och våga säga *nej*. Fortsatt implementering av ÖPP (Örebro Preventions Program) i skolorna för en aktiv dialog mellan skola, elever och föräldrar för att så tidigt som möjligt bryta ett begynnande missbruk och/eller kriminalitet. Adekvat information till föräldrar om *vart* de kan vända sig *om* de behöver hjälp och/eller stöd.

Stödja pedagogerna i skolan med utbildning och information.

⁷ *Förebyggandets konst* (2002), s.11.

⁸ I samband med åtagandena redovisas *vem/vilka* som är ansvariga.

Meningsfull och strukturerad fritid, gärna i anslutning till skolan. Det lokala föreningslivet är en tillgång i detta.

Uppföljning av inköpsstudier samt kontinuerlig information kring folköls- och tobakstillsynen till de lokala handlarna/restaurangerna.

Aktivt deltagande i arbetet med ”Ung och trygg på Järva”.

Ansvariga

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, skolan, fritidsverksamheten (fältassistenter), socialtjänsten (uppsökarna) och polisen

2. Andelen barn och ungdomar som använder droger och/eller begår brott ska minska

Arbetsätt

Kontinuerligt och åldersanpassat preventivt arbete i skolan från åk.4 till och med sista året i gymnasiet. Skapa ett tätt socialt skyddsnät mellan skola och familj. Erbjud föräldrar, skol- och fritidspersonal stöd (bl. a genom ÖPP). Tydlig och lättillgänglig informationen kring *vad* man kan få hjälp och stöd med och *vart* man kan vända sig. Aktiv folköl och tobakstillsyn samt erbjuda såväl föräldrar som handlare information kring, samt konsekvenserna av, langning.

Barn och ungdom ska erbjudas drogfri, meningsfull och attraktiv fritidsverksamhet, t ex i samarbete med det lokala föreningslivet.

Aktivt deltagande i arbetet med ”Ung och trygg på Järva”

Ansvariga

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, skolornas rektorer, fritidsverksamheten, socialtjänsten i samverkan med föräldrarna och polisen

3. Berusningsdrickandet bland både unga och vuxna ska minska

Arbetsätt

Riktade insatser/kampanjer ska ske företrädevis i samband med olika kända berusningshelger som t ex lucia, valborg och skolavslutning. *Kampanjerna ska riktas till såväl vuxna som unga och i samarbete med flera lokala aktörer, t ex föreningslivet.* Stadsdelen ska anordna drogfria ungdomsaktiviteter i samband med dessa helger, gärna även det i samarbete med det lokala föreningslivet.

Erbjud föräldrar stöd och rådgivning kring såväl deras egna som deras barns alkoholvanor. De lokala handlarna, restaurangerna, ska också erinras om sin roll, d v s att det är olagligt sälja alkohol till underåriga (även tobak) samt till påverkade personer.

Ansvariga

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, preventionscentrum, skolan, fritidsverksamheten och fältassistenter

4. **Fler ska förmås att upphöra med sitt missbruk/kriminalitet samt att de medicinska och sociala skadeverkningarna i samband med detta ska minska**

Arbetsätt

Stärka föräldrarna tidigt i deras föräldraroll samt erbjuda dem adekvat stöd och hjälp, fungerande fritidsverksamhet för barn och unga Tydlig information till alla i stadsdelen om *vad* och *var* man finner hjälp och stöd.

Förebyggande policy- och handlingsplaner bör arbetas fram på alla arbetsplatser och verksamheter i stadsdelen. Finns en klar handlingsplan är det också lättare att agera tidigare.

Insatser i Gullingeparken i samarbete med bl. a polisen, socialtjänsten och ALL-teamet väntas ge minskad försäljning av droger i området och öka möjligheten för missbrukare att upphöra med sitt missbruk. Genom att effektivisera samordningen mellan t ex socialtjänst (familjecentralen) och landstinget (MVC och BVC) ska stadsdelen kunna ingripa tidigare och därmed kunna erbjuda snabba hjälpinsatser på hemmaplan. Handlarna/restaurangerna ska erinras om att respektera alkohollagstiftningen.

Aktivt deltagande i samarbetet med ”Ung och trygg på Järva”

Ansvariga

Samordnaren i samarbete med handlarna/restaurangerna i stadsdelen, polisen, socialtjänsten (ALL-teamet, Solrosen och uppsökarna), Familjecentralen i samverkan med MVC/BVC, förskolan, skolan, fritidsverksamheten och arbetsgivarna

Bilaga 2**REFERENSER**

Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program (Ds 1996:59).
Justitiedepartementet.

Elevens drogvanor 2002. Drogvaneundersökningar av USK, Stockholmsstad.

Förebyggandets konst (2002). Statens folkhälsoinstitut.

Handlingsprogram för det drogförebyggande arbetet bland ungdomar i stadsdelen Spånga-Tensta (1998), SDF Spånga-Tensta.

Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser (2001:15),
BRÅ-rapport.

Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (2001); faktablad från
Socialdepartementet, Regeringskansliet.

Stockholmsenkäten, (2004). Drogvaneundersökning av Stockholmsstad och F o U.

Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program, STAN, (2004).
Förslag från Socialförvaltningen i Stockholm.